

Důležité úkoly Státní energetické koncepce mají už dva roky zpoždění. Zprávu o tom projedná zítra vláda

úterý 9. ledna 2018

Rozhýbat využívání čistých domácích obnovitelných zdrojů, pokutovat plýtvání uhlím či zajistit posílením státního dohledu, aby ČEZ naplňoval energetickou politiku státu - všechny tyto důležité úkoly měla zajistit vláda do konce roku 2015. Splněny však nejsou dodnes. Znovu to odhaluje Zpráva o plnění nástrojů Státní energetické koncepce ČR (SEK) do roku 2017, kterou zítra projedná Babišova vláda. Podle Hnutí DUHA, Greenpeace a sdružení Calla se Ministerstvo průmyslu zaměřuje na nejdražší a nejrizikovější cesty, jako jsou nové jaderné reaktory, a opomíjí jiné úkoly SEK.

Ekologické organizace oceňují, že minulá vláda:

- Odstranila některé bariéry pro střešní fotovoltaické elektrárny a spustila v rámci Nové zelené úsporám finanční podporu pro domácnosti na nákup fotovoltaických panelů.
- Rozhodla o zachování limitů těžby hnědého uhlí na velkolomu ČSA a zahájila program restrukturalizace uhelných regionů.
- Prosadila ratifikaci Pařížské klimatické dohody v ČR a přijala Politiku ochrany klimatu,, která cílí na 80% snížení emisí skleníkových plynů do roku 2050.

Vláda však selhala v zásadních bodech, jejichž negativní dopad nadále zatěžuje naši energetiku v mnoha směrech:

- V platné SEK se hned na šesti místech [1] píše, že stát má znevýhodnit samostatnou výrobu elektřiny z hnědého uhlí v obřích elektrárnách (s obvyklou účinností 30 - 40 %) a přednost ve využívání uhlí má dostat kombinovaná výroba elektřiny a tepla v teplárnách (s obvyklou účinností přes 60 %). Přes jasnou většinu poslanců, kterou minulá vláda měla, tento úkol nesplnila. Nedokázala prosadit novelu zákona o hospodaření energií, která měla *“Zajistit co nejrychlejší zavedení malusů pro nízkoúčinně kondenzačně vyrobenou elektřinu z uhlí”* (úkol 6.1.c, termín 31.12.2015), ani žádné jiné podobné opatření.
- Do 31. 12. 2015 měl být také splněn úkol 6.1.b *“Podpora nových OZE prostřednictvím aukcí nebo tendrů na nové kapacity anebo prostřednictvím případných vyrovnávacích*

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhýbat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Našich výsledků bychom nedosáhli bez podpory tisíců lidí, jako jste vy.

plateb nebo investiční podporou vítězům tendrů, případně způsobem obchodování net metering.” Tato novela však nebyla zatím ani připravena a MPO se pouze vymlouvá na přípravu legislativy EU (přitom všechny ostatní státy EU podporu dál rozvíjejí, změny evropských směrnic tedy problémem nejsou).

- Také se zatím nepovedlo “*Omezit sortiment paliv využitelných v malých spalovacích stacionárních zdrojích*” (úkol 6.1.g). Byly sice zpřísněny kontroly domácích kotlů a podporována výměna starých uhelných, ale SEK ČR požaduje systémové řešení (například uhlíkovou daň).
- Namísto posílení pozice státu ve většinově ovládaných společnostech tak, aby naplňovaly energetickou politiku státu (úkol 6.6.a, termín 31.12.2015), vznikla jen analýza úzce zaměřená na jadernou energetiku, která navíc neuvažovala změnu právní formy firmy ČEZ. V loňském roce navíc ČEZ změnil s vědomím vlády své stanovy v explicitním rozporu s úkoly vyplývajícími ze SEK [2], neboť degradoval dozorčí radu na konzultativní roli vzhledem ke strategickému směřování společnosti. V současnosti kvůli tomu čelí žalobě jednoho z minoritních akcionářů [3].

Ekologické organizace proto novou vládu vyzývají, aby zajistila dodatečné naplnění stěžejních úkolů Státní energetické koncepce a prosadila řešení, která jsou zároveň naplněním volebního programu ANO a programového prohlášení vlády. Patří k nim například:

- Novela zákona o hospodaření energií, která zavede penalizaci málo účinné výroby elektřiny z uhlí a zpřísní podmínky pro minimální povolenou účinnost výroby energie při povolování rekonstrukce uhelných zdrojů.
- Žádné udělování výjimek z platných zákonných limitů pro znečištění ovzduší z velkých spalovacích zdrojů. Nové evropské limity jsou slabší než čínské, proto by v zájmu ochrany zdraví měly být elektrárny a teplárny nuceny alespoň tyto limity splnit.
- Zvýšení poplatků z vytěženého hnědého uhlí (novela horního zákona a nařízení vlády o výši poplatků) na minimálně 10 % tržní ceny tak, aby bylo méně výhodné uhlím plýtvat v málo účinných elektrárnách.
- Novela zákona o podporovaných zdrojích energie, která obnoví přiměřenou podporu pro projekty obnovitelných zdrojů elektřiny, na nichž se budou moci majetkově podílet obce, místní podnikatelé, zemědělci či občané.
- Upravit podmínky existujících dotačních programů tak, aby zajistily pro domácnosti, obce a podnikatele co nejefektivnější čerpání financí na malé fotovoltaické systémy. Ve spolupráci s distributory elektřiny a Energetickým regulačním úřadem připravit takové tarifní podmínky pro samovýrobce, které zajistí spravedlivé rozdělení nákladů na distribuční síť a zároveň podpoří rozvoj vlastní výroby elektřiny.
- Zavedení environmentální složky energetických daní u fosilních paliv. Sazby by měly odpovídat skutečným nákladům spojeným se spalováním fosilních paliv (tzn. zahrnout náklady na škody z pálení uhlí, které jinak platí všichni občané a stát). Daň by měla postupně růst, aby se spotřebitelé uhlí mohli přizpůsobit. Daň musí motivovat k přechodu

na čisté vytápění, její výnos musí k přechodu na čistší zdroje pomoci lidem sociálně slabším.

- Zajištění zdrojů na pokračování kotlíkových dotací (například z jiných operačních programů fondů EU, kde se špatně čerpá, nebo z výnosu environmentální složky energetických daní) a zúžit jejich využití jen na nefosilní technologie. Naopak rozšířit využití tak, aby byly dostupné i pro sociálně slabé domácnosti. Vytvořit podprogram zaměřený na výměnu kamen. Toto vytápění je z hlediska znečištění úplně nejhorší a stávající kotlíkové dotace se jej netýkají.
- Provést reformu ČEZu, která zajistí důslednou ochranu veřejného zájmu na ochraně životního prostředí, lidského zdraví a naplňování strategických dokumentů státu při rozhodování této majoritně státní společnosti. Konkrétně jde o útlum spalování uhlí, zejména odstavováním málo účinných uhelných elektráren.

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, řekl:

“Již na Silvestra 2015 jsme podle Státní energetické koncepce měli mít fungující podporu pro větší i menší projekty čistých domácích obnovitelných zdrojů. Ale ministerstvo průmyslu zaspalo a perspektivní odvětví dále stagnuje. Není však vše ztraceno, pokud nová vláda prosadí funkční novelu zákona, která zavede rozumnou podporu pro projekty obnovitelných zdrojů elektřiny, kde budou mít možnost majetkového zapojení obce, místní podnikatelé, zemědělci či občané. Zpoplatněním fosilních paliv v domácích kotlích a kamnech je zase nutné motivovat domácnosti k přechodu na čisté zdroje vytápění - a zároveň jim pomoci výnosů ze zpoplatnění a evropských fondů výměnu topení zaplatit.”

Edvard Sequens, energetický konzultant sdružení Calla, řekl:

“Skutečné posílení energetické bezpečnosti a soběstačnosti České republiky a zároveň menší znečištění by přineslo právě využití nemalého potenciálu pro úspory energie a čerpání místně dostupných obnovitelných zdrojů. I na zprávě o plnění nástrojů Státní energetické koncepce je vidět, že se v tom minulé vládě příliš nedařilo. Potřebujeme výrazněji upravit kurz a ne s novou vládou opakovat staré chyby a vsázet na chiméru rozvoje jaderné energetiky.”

Jan Rovenský, vedoucí energetické kampaně Greenpeace ČR, řekl:

“ČEZ se dlouhodobě chová ke Státní energetické koncepci jako k bezcennému círu papíru, a vláda, která v něm drží většinu akcií, mu to toleruje. Na tento problém již upozornila ve své výroční zprávě i BIS. Noví ministři stojí před napohled triviální, ale ve skutečnosti zásadní volbou: budou i nadále považovat ČEZ jen za kouzelného oslíka, ze kterého se sypou dividendy? Nebo prosadí, aby tato převážně státní firma respektovala zájmy státu i v jiných oblastech, než je vydělávání peněz?”

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, řekl:

“V České republice jsou dlouhodobě překračovány prachové limity. Většina z nás musí dýchat špinavý vzduch a svým zdravím na to doplácet zejména děti a starší lidé. Zároveň jsme přední světový vývozcem elektřiny. Za této situace je nemyslitelné, aby uhelné elektrárny dostávaly od státu výjimky z limitů pro znečišťování ovzduší, které jsou už samy o sobě slabší, než jaké platí v Číně, zejména když útlum uhelných elektráren ukládá Státní energetická koncepce ČR.”

Kontakty:

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, 723 559 495, jiri.kozelouh@hnutiduha.cz
Jan Rovenský, vedoucí energetické kampaně Greenpeace ČR, 734 620 844,
jan.rovensky@greenpeace.org
Edvard Sequens, energetický konzultant Calla, 602 282 399, edvard.sequens@calla.cz
Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, 724 215 068, daniel.vondrous@zelenykruh.cz
Jan Piňos, média a komunikace Hnutí DUHA, 731 465 279, jan.pinos@hnutiduha.cz

Poznámky:

[1] Viz str. 46, 49, 60, 67 a 2 x 68 [platné SEK](#)

[2] SEK ukládá v bodě 6.6

“Zajistit změnu stanov tak, aby zajišťovala ve všech společnostech s nadpoloviční účastí státu:

- *Schvalování strategie společnosti DR a zajištění souladu se SEK*
- *Schvalování významných investičních rozhodnutí a zajištění jejich souladu se schválenou strategií společnosti, se SEK, surovinovou politikou, Bezpečnostní strategií ČR a případnými dalšími koncepčními dokumenty.*

Termín: do 31. 12. 2015”.

[3] Na valné hromadě v červnu 2017 bylo přijato znění čl. 14 Stanov tak, že svěruje dozorčí radě pouze konzultativní funkci vzhledem ke strategickému směřování společnosti ČEZ, významným investičním rozhodnutím a návrhu podnikatelského plánu společnosti. To je v přímém rozporu se Státní energetickou koncepcí. Více v tiskové zprávě Greenpeace [“Valnou hromadu ČEZ napadl akcionář žalobou / Změna stanov byla podle něj schválena v rozporu s dobrými mravy”](#) ze dne 27. září 2017.